

VĚTRNÍK

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉHO ÚŘADU
VE VYSOKÉM NAD JIZEROU

ZÁŘÍ 1994

VLASTNĚDNÉ
MUZEUM

512 11 VYSOKÉ N/JIZ.

ZPRAVODAJ MěÚ Vysoké nad Jizerou - VĚTRNÍK č.3/1994 vedoucí redaktorka
Ludmila Hnyková, náklad 400 ks, cena 3,- Kč, nezvýšena. Příspěvky zasílejte do
každého 3. v měsíci na MěÚ Vysoké nad Jizerou PSČ 512 11.

P. Bosmans:

*Čím více propadáš vzrůstajícímu
a strach vzbuzujícímu
materialismu, čím více je tvůj
osobní život vystaven
nátlaku reklamy,
tím více ztrácíš radost ze života.
Duše i srdce naplňují
stále nová přání a tužby,
které nemají naprosto nic
společného s opravdovým
štěstím.*

*Ale vnutí ti zkomercializovaný
životní styl a nepřinesou ti žádný
pokoj ani radost.*

*Odolávej pokušení reklamy,
která s tebou zachází
jako se strojem, který lze koupit.*

*Vždyť ty přece můžeš být sám se-
bou!*

Máš svůj vlastní rozum.

Máš své srdce.

*Buď svůj a jdi svou vlastní cestou.
Cestou skromnosti, ukázněnosti
a lásky.*

*A nalezněš,
možná po prvé v životě,
opravdovou radost.*

Zprávy z městského úřadu

Dne 6. 9. 1994 provedla fi ELEKON z Vyškova rekonstrukci ciferníků věžních hodin na kostele sv. Kateřiny. Výměnu ciferníků financovalo město Vysoké nad Jizerou.

Město původně požadovalo, po konzultaci s odborníky z fy ELEKON, výrazné značení čísel a ručiček tak, aby časové hodnoty byly čitelné i z větší vzdálenosti (první objednávka zněla na černé ručičky a černá čísla).

Na kontrolním dnu dne 15. 8. 1994 (rekonstrukce střechy kostela sv. Kateřiny) vznesl zástupce PÚ dr. Madař požadavek na město: stejný, stejné členění a materiál (mléčné sklo), ale pozlacené ručičky a čísla...

Město tedy zrušilo původní objednávku, zastupitelstvo odsouhlasilo rozpočtovou změnu (navýšení nákladů na zlacení) a byla vystavena nová objednávka. Fy ELEKON pracovala rychle a profesionálně. Občan může nyní v klidu hodnotit. Nechť jeho úsudky směřují tam, kam směřovat mají.

Městské zastupitelstvo schválilo změny v rozpočtu:

400.000 Kč bude převedeno na rekonstrukci místní komunikace Staroveské cesty, tj. z náměstí k bývalé Sebě 13.

100.000 Kč věnovalo město na dokončení střechy kostela ve Vysokém n. J.

Obecné závazná vyhláška
o poplatcích města Vysoké nad Jizerou.

Tato vyhláška nabyla účinnosti 1. 8. 1994.

Nejdůležitější výňatky :

- 4) Poplatek ze psů - beze změny
- 2) Poplatek za rekreační pobyt 15 Kč za lůžko a den pro osoby dle citace

zákona s možností požádání o výjimku z poplatků na základě písemné žádosti radě MěÚ. Rada po individuálním projednání žádosti může udělit výjimku maximálně do 8 Kč za lůžko a den.

3) Poplatek za užívání veřejného prostranství. Způsob využití veřejného prostranství je rozdělen do 3 oblastí:

a) komerční - 10 Kč za 1 m²
b) nutná manipulace s materiálem 1 Kč za m²

c) umístění reklamního zařízení 1 Kč za 1 m²

Území města a přilehlých obcí je rozděleno pro potřebu této vyhlášky na 4 zóny:

a) náměstí Vysokého a prostor u kostela 100 % základních sazeb

b) ostatní veřejné prostranství ve Vysokém 50 %

c) veřejné komunikace v obcích ve správě města 50 % základních sazeb

d) ostatní veřejná prostranství 30 %

Stanovení výše poplatků za každý i započatý m² je provedeno v kombinaci způsobu využití veřejného prostranství a zón.

4) Poplatek ze vstupného - beze změny

5) Poplatek z ubytovací kapacity 2 Kč za využití lůžko a den.

6) Poplatek za přechodné užívání veřejného prostranství ke krátkodobému parkování:

a) osob. auta
3 Kč do 2 hod.

6 Kč do 6 hod.

10 Kč nad 6 hod.

b) autobusy a nákladní auta:

20 Kč do 2 hod.

40 Kč do 6 hod.

60 Kč nad 6 hod.

Tento poplatek se vybírá pouze na označených parkovištích v prostoru náměstí ve Vysokém n. J.

Bližší informace a odpovědi na případné dotazy budou poskytnuty kdykoli v pracovních hodinách na MěÚ.

MěÚ upozorňuje všechny občany a návštěvníky města na instalaci dopravního označení "Zóna s omezeným stáním". Z tohoto důvodu je provedeno parkování motorových vozidel pouze na vyznačených parkovištích a na pozemcích, které nejsou v majetku města.

MěÚ ve Vysokém nad Jizerou upozorňuje občany města a přilehlých obcí, kteří dosud nemají potvrzení občanství České republiky v průkazu totožnosti (OP), aby si ve vlastním zájmu nechali toto potvrzení vystavit. Bez tohoto potvrzení nemohou občané volit a být voleni v komunálních volbách 18.-19. 11. 1994.

Biologický odpad, tj. zbytky rostlin ze zahrádek, NIKOLI NÁDOBY A PLECHOVKY, lze uložit na odkládací plochy v rozích hřbitova.

Město Vysoké získalo od ministerstva financí České republiky státní účelovou dotaci na zahájení

výstavby vodojemu 2x150 ccm v Rejdicích.

Informace o obecně závazné vyhlášce města Vysokého nad Jizerou č. 5/94 O zákazu agitace a propagace KSČM a hnutí a stran projevu jejich sympatie ke komunismu.

Vyhláška vstoupila v platnost dnem 16. 8. 1994.

Okresní úřad v Semilech pozastavil její platnost rozhodnutím č.j. PŘ - 121/94 ze dne 31. 8. 1994. Respektování rozhodnutí OkÚ, či jeho nerespektování, bylo řešeno na veřejném zasedání MZ ve Vysokém nad Jizerou dne 13. 9. 1994. Vzhledem k uzávěrce tohoto čísla Větrníku budou čtenáři informováni o osudu této „Vysoké vyhlášky“ v příštím čísle.

Tato vyhláška vyvolala u široké veřejnosti velký zájem. Město Vysoké nad Jizerou se dostalo díky jí na stránky celostátní i regionálně vydávaných deníků, na obrazovku televize, do vysokých orgánů polit. stran. "Vysoká vyhláška" překročila hranice republiky díky STK (Slovenská tisková kancelář) a díky časopisu PRAGUE POST článkem ze dne 31. 8. 1994 Village Bans Communists. Na MěÚ bylo doručeno městskému zastupitelstvu velké množství korespondence s diametrálně rozdílným obsahem z Prahy, Brna, Liberce, Pardubic, Hradce Králové, Kladna, aj.

Iniciátor vyhlášky pan Ďoubalík dostává řadu soukromé korespon-

dence a vyřizuje množství telefonátů.

Pouze občané města Vysokého nad Jizerou mlčí a pasivně sledují vývoj. Veřejně presentovaný názor z řad občanů města není k dispozici. Zde se dostala vyhláška pravděpodobně pouze do restaurací a na lavičku před „Obchodák“, kde je politik každý.

Co dělají místní organizace, politické strany, kde je jejich veřejně presentovaný názor?

Zprávy redakce

Upozorňujeme čtenáře, že říjnové číslo bude převážně věnováno komunálním volbám. Z těchto pochopitelných důvodů budou některé stálé rubriky vynechány a nahrazeny materiály, týkající se této závažné události.

Vyzýváme občany, aby se vyjádřili k volebnímu programu uplynulého období a kladně i záporně vyjádřili svůj názor na dění ve městě.

Co je ve Vysokém nového?

Přece benzinová čerpací stanice. Řidiči už vědí, že nemusí pro pohonné hmoty nikam daleko.

Paní Pešková, kolik času uběhlo od rozhodnutí stavět až po realizaci čerpací stanice?

Asi dva a půl roku trvalo, než jsme vyřídili všechny náležitosti a mohli začít stavět. Stanice je teď ve zkušebním provozu, vysočtí řidiči o nás vědí, ale projíždějící nás zatím ještě málo registrují.

Zařízení stanice si vyžádalo úsilí, finančních prostředků i psychické zátěže. Jaké máte pocity teď, když se dílo podařilo?

Smíšené. Uspokojení, že je stanice v provozu, ale také pocit nejistoty, obavy, zda se nám podaří provoz udržet.

Co všechno prodáváte?

Prodáváme benzin super, speciál, natural a naftu. Také běžné druhy motorových olejů, plastická maziva, zapalovací svíčky, autožárovky a další sortiment autodoplňků a autokosmetiky.

Kdy je stanice otevřena?

Denně od 6 ráno do 21 hodin. Provozní dobu zatím zkoušíme, je možné ji upravit podle přání zákazníků.

Obsluhujete sama čerpací stanici? Je k obsluze třeba zvláštní kvalifikace?

Sama bych práci nezastala. Máme jednoho zaměstnance a pomáhají členové rodiny. Zaměstnanec je vyučený automechanik a průmyslovák, odborně radí například při výběru olejů a podobně. Zvláštní kvalifikace se k obsluze stanice nevyžaduje.

Kolik teď u vás stojí litr benzínu?

Ceny jsou samozřejmě pružné, nyní hledáme vhodnou cenovou re-

laci, která by vyhovovala zákazníkům i nám.

Prodáváme speciál za 19,10 Kč, super za 20,10 Kč, natural za 19,30 Kč a naftu za 15,50 Kč.

Jaké máte plány? S čím počítáte do budoucnosti?

Chtěli bychom rozšířit sortiment výrobků pro motoristy, zřídit pro ně malé občerstvení a upravit okolí čerpací stanice. Za nejdůležitější však pokládáme udržet se v konkurenci.

Paní Pešková, děkuji za rozhovor a přeji úspěch v podnikání.

J. Novotná

ŠKOLNÍ OKÉNKO

V minulém čísle našeho časopisu jsme skončili vyprávění o škole ve Sklenařicích, dnes začínáme vyprávět o škole v Roprachticích. Podle dostupných kronik zpracovala toto téma studentka pedagogické školy Bohuslava Dolečková.

Z historie roprachtické školy - první část.

„Když v Čechách mezi křesťany lid se rozmnožoval a školy větším dílem všude zvelebovat a rozšiřovat se počaly, aby mládež křesťanskému náboženství a umění literárnímu cvičit a vyučovat se mohla, začali se i v obci ruprechtické muži moudří starat, aby z jejich dítek někdy také rozumní a šlechetní obyvatelé pošli.“

Kronika obecné školy v Roprachticích, díl 1., str. 2.

Těmito slovy začíná první zpráva v roprachtické školní kronice. Kdy a kým byl tento první zápis proveden, není z kroniky patrné, stejně tak se nedá ani přesně zjistit, kdy se v obci začalo poprvé vyučovat. Je ale jisté, že to muselo být dávno před rokem 1800. Podle zpráv, které se dochovaly, byl prvním učitelem Ondřej Hladík. Prý to byl člověk velmi schopný, snaživý a mezi lidmi velice oblíbený. Stejně tak byl oblíbený i druhý učitel - rodák z Poniklé - Kašpar Kavan. Svůj úřad zastával jen 4 roky, protože byl často nemocný. Ještě kratší dobu zde působil třetí učitel, František Novák. Odchází po necelých dvou letech zřejmě proto, že se na jeho místo tlačil jiný učitel - Matouš Mann, vlastenec z Nové Paky. Brzy se však ukázalo, že je to člověk nesnášlivý, děti hrubě trestal, často jim nadával, proto ho po třech letech z obce vyhnali. Roprachtičtí nechtěli zůstat bez učitele příliš dlouho, proto se obrátili opět na Františka Nováka. Toho ale museli přinutit násilím, měl totiž s Roprachtickými špatné zkušenosti. Na zdejší škole nakonec působil přes 50 let. Zemřel 24. dubna 1810 ve věku 84 let.

Datum úmrtí učitele Nováka je první konkrétní letopočet, z něhož vyplývá, že škola v Roprachticích existovala již před rokem 1800.

Ještě za života učitele Nováka začal na škole učit Josef Svatý z

Přívlačky. Věřil, že po smrti Nováka získá školu pro sebe. Nebyl však jediným uchazečem. Tím druhým, který byl do úřadu nakonec v listopadu 1810 potvrzen, byl Vojtěch Tichánek. V souvislosti s tímto učitelem je uvedeno, že škola byla vystavěna z obecních příjmů před 53 lety a je tudíž po tolika letech existence velice zchátralá a nemůže se v ní dále učit, proto se několik let učilo v pronajatém domě. Teprve 6. prosince 1819 byla zakoupena škola od Václava Veitha a 20. července 1820 byla předána k užívání.

Vojtěcha Tichánka v Roprachticích vystřídal jeho syn Josef Tichánek. Po něm zastával místo řídícího učitele až do 1. srpna 1879 prozatímně pan Ignác Janda. 1. srpna 1879 nastoupil místo řídícího učitele Jan Holubec z Martinic. Učitelem zůstal i Ignác Janda a na podučitelské místo nastoupil Bohuslav Hásek z Vysokého.

1. února 1880 sehrál řídící učitel Holubec se školáky divadelní hru „Slepá babička“. O představení byl značný zájem, protože takováto akce se konala v Roprachticích poprvé. Nebylo to ale naposled, od těch dob se každým rokem konalo nějaké představení.

C. k. okresní školní rada vydala 29. listopadu 1881 nařízení, podle kterého bylo zahájeno zimní vyučování v přískolené obci Škodějově. Vyučováním byl pověřen podučitel Hásek. Na řídícím učiteli zůstalo vyučování ve 2. a 3. třídě v Roprach-

ticích. V obou třídách se učilo současně a získat dostatečně velkou místnost, do které by se vešli všichni žáci, se ukázalo jako velký problém. Místní školní rada měla tento problém urychleně vyřešit - buď stavbou nové školy, anebo obstaráním vhodné místnosti pro vyučování. V obci však převládal názor, podporovaný především starostou J. Farským, že místnosti i byt učitele jsou pro vyučování vhodné. Trvalo několik let, než padlo definitivní rozhodnutí postavit novou školu. Opět se vyskytl další problém - kde školu postavit. Zase musela přijet komise, aby rozhodla za obyvatele obce. Doporučili zbourat starou školu a na tom samém místě postavit školu novou, což samozřejmě vyvolalo odpor lidí z horní části obce. Nepomohly žádné protesty ani stížnosti posílané do Prahy, rozhodnutí komise se nezměnilo.

12. dubna 1885 byla stará budova prodána ve veřejné dražbě Janu Strnádkovi a už za měsíc, 12. května, byl položen základní kámen pro novou školu. Položení základního kamene proběhlo tak nenápadně, že o tom nevěděl ani řídící učitel. Svěcení nové školy se konalo již 18. října 1885.

Na uvolněné místo po učiteli Jandovi nastupuje ve školním roce 1889-90 roprachtický rodák František Martinec.

V následujícím roce byla ve Škodově zřízena stálá expozitura, na níž vyučoval Josef Hamáček, a na

roprachtické škole zůstaly jen 3 třídy. V březnu 1893 se žáci dočkali zřízení stálé tělocvičny v budově školy. Tělocvičnu společně se žáky využívali v neděli a ve svátek i členové tělovýchovné jednoty „Sokol“.

29. srpna 1903 se z Roprahtic po devíti letech odstěhoval řídící učitel Josef Kučera. Počátkem roku 1904 se přistěhoval z Křižlic nový řídící učitel František Gottwald, který zde působil až do roku 1912. C.k. zemská školní rada místo něj jmenovala Antonína Klimenta z Hřabačova.

Většina školních roků bývala zakončena nějakým pěkným výletem. V roce 1913 vznikla další pěkná tradice. Školní rok končí dětským večírkem v sále u Machů. Večírky většinou přilákaly mnoho rodičů i dalšího obcenstva. Peněžitý výtěžek posloužil k založení cestovního fondu pro závěrečné výlety.

Školní rok 1914-15 byl rokem, který se na dlouhé 4 roky neblaze zapsal do světové historie. Došlo k Sarajevskému atentátu a vypukla I. světová válka.

Všeobecnou mobilizací byla postižena i škola v Roprahticích. Dva učitelé - Josef Anděl a Ludvík Hlúže - nastoupili v červenci 1914 vojenskou službu. Oba zahynuli hned na počátku války. Ludvík Hlúže padl 6. září 1914 na jižním bojišti v Srbsku a Josef Anděl 24. listopadu 1914 na severním bojišti v Rusku.

Po celou dobu války bylo samozřejmostí, že zbylí dva učitelé, Klimenta i Martinec, se svými žáky

pomáhali všude tam, kde bylo třeba.

30. října 1918 uspořádalo obecní zastupitelstvo, jednota Sokol a Sbor dobrovolných hasičů v Roprahticích na počest 28. října slavnost.

V závěru školního roku 1920-21 odchází do nového působiště v Mlýčce řídící učitel Klimenta. Škola byla svěřena Františku Martincovi.

Teprve 4 roky po válce se uskutečnila slavnost, při níž byl odhalen pomník vojákům, kteří padli ve válce.

V době mezi světovými válkami se každoročně konají pravidelně lyžařské závody, školní výlety, besídky, divadelní představení a peníze získané z těchto akcí sloužily k různým dobročinným účelům - nákupu knih, sešitů, tužek pro žáky, na předplatné dětských časopisů a od roku 1932 tyto peníze umožnily závest stravování chudých dětí.

1. října 1924 začal na škodějovské expozituře vyučovat Jan Kuřík. Je to učitel, s jehož jménem je roprachtická škola spojena až do roku 1949.

Na jaře roku 1927 se v Roprahticích začal zavádět elektrický proud. Do školy se však osvětlení dostalo až o prázdninách roku 1929 a výdaje spojené s touto akcí hradil ze svého řídící učitel Martinec. Chtěl takto zanechat památku na svou osobu. Pan učitel Martinec působil na zdejší škole 37 let.

Od 12. července 1931 byl v Roprahticích ustanoven definitivním učitelem Jan Kuřík.

Současné školské dění ve Vysokém n. Jiz.

Od 1. 9. 1994 zaniká střední odborné učiliště a rodinná škola. Vzniká nová škola s názvem **Integrovaná střední škola ve Vysokém nad Jizerou**. Má studijní obor = rodinnou školu se zaměřením na ekonomiku, obchod a podnikání, a učební obory: obor opravář zeměděln. strojů a automechanik, dobíhající obory jsou ještě:

- a) farmář, farmářka
 - b) mechanizátor rostlinné výroby
 - c) chovatel, chovatelka hospod. zvířat
 - d) zemědělec
- Celkem se v roce 1994/95 učí 363 žáků.

Rodinná škola má 164 studentek, učební obory 199 žáků.

O výchovu a vzdělávání se stará 50 učitelů, mistrů a vychovatelů.

J. Novotná

Jak jsme chodili do měšťanky

Ve 4. ročníku obecné školy začala pro nás příprava na měšťanku. Před koncem školního roku jsme byli přijati v měšťanské škole ve Velkých Hamrech, i když moje sestra o 6 let starší chodila do měšťanky ve Vysokém, kde v zimních měsících bydlela u Nečásků v Záboji. To už pro mne nebylo možné pro nedostatek šatstva, obuvi a stravování vzhledem k válečným nedostatkům.

Psal se rok 1916. Do Velkých Hamrů i v zimě byla cesta snadnější, prošlapaná dělníky, kteří chodili na Svárov do továrny.

Nedostatek pracovních sil byl na všech místech čím dál horší a pro nedostatek uhlí jsme se od vánoc učili jen dva dny v týdnu. Topilo se jen v jedné třídě, kam chodil 1., 2., 3. ročník měšťanky, vždy jen dva dny. To se projevovalo i na menší znalosti všech. Ve Vysokém jsme to pak museli dohánět.

Po zimě s velkým množstvím sněhu a prudkém tání s dešti neudržela přehrada Černá Desná své vody. Po její průtrži zůstaly velké škody na domech, silnicích a pozemcích kolem Desné, Kamenice i Jízery až za Mladou Boleslav. Na tuto katastrofu se přijel podívat i následník trůnu Karel a po jeho návštěvě byl zřízen ruský zajatecký tábor u továrny na Mezivodí na pomoc postiženým obcím. V ten čas umírá císař František Josef I. Škola se musí zúčastnit bohoslužeb za císaře. Tam jsem se nachladil a roz nemohl. Na doporučení Dr. Vindiše, dát mě do nemocnice, tatínek došel pro pana primáře Švába z Vysokého. Ten přijel se svým autem a po prohlídce mě odvezl do vysoké nemocnice. Bylo to první auto ve Vysokém a moje první jízda v něm. V nemocnici jsem pobyl 4 týdny. Za ten čas učitelé museli narukovat a učily učitelky.

Po dohodě rodičů a na radu olešnického faráře Doležala došlo po

prázdninách k přestupu do měšťanky ve Vysokém, což pan farář mezi školami dojednal. Ve vysoké škole jsme měli lepší tak zvané sociální podmínky. Školská komise pro přespolní žáky obstarala v úterý u Nečásků v radnici, kde byl hostinec a řeznictví, polévku, a ve čtvrtek u Zemanů také polévku, tam byla i kroupa. V sobotu u pekaře Petra Hnyka za 20 hal. z černé mouky krušník (šupák) asi jako je dnes žemle. U p. Bartoničky, perníkáře, za 20 hal. certlíčky, ty byly z melasy, čtverhranné jako kostky cukru a tvrdé, to vydrželo nejdéle.

V třetím roce války 1917 byl tu velký nedostatek ve všem. Byly sice lístky, ale na ně skoro nic. Zásobovací komise byla v každé vesnici, rozdělovala potraviny na 1 týden, ale často nebylo všecko. Jeden bochník chleba byl na osobu na týden. Maminka ho rozdělila na 4 díly, to bylo s jablkem, hruškou nebo mrkví do školy na den. Svůj chleba jsem snědl za 4 dny a v pátek mně maminka 1/4 dala ze svého. V sobotu se šlo do školy jen s ovocem, někdy s plackou z bramborů.

Cesty z domova do školy mívaly svoje zajímavosti - v létě Jiříčův háj, v zimě Petruškovy vrchy pro dobrý sjezd, pokud to šlo na lyžích. V podzimních měsících jsme po škole v těch válečných letech při nedostatku potravin chodili hlídat na pole brambory. V noci chodili dospělí občanskou noční pochůzku, vždy dva, sám nikdo nechodil.

Ve vysoké škole byli žáci z obcí: Roprachtice, Helkovice, Roztoky, Jesenný, Stanový, Zlatá Olešnice, Rejdice, Tríč, Stará Ves, Rodina, jež živil byl na frontě, dostávala válečnou podporu 10 K rak.čís. Tolik stály tenkrát vysoké lyže pro kluky 150-170 cm.

Z mého ročníku žijí ještě dva spolužáci - Josef Grosman ze Trčice a Zeman z Jesenného, který ve Vysokém trávil každý rok pár dní.

Podle vyprávění pana A. Štekra zapsala J. Doubalíková

Kulturní zajímavosti

Na vysoké faře

je možno již delší dobu pozorovat poměrně čilý ruch. Občas odtud zaznívá hudba, zpěv a společné modlitby. Z římsko-katolického farního úřadu v Jablonci nad Jiz. je spravována i farnost vysoká. Volná fara ve Vysokém, obdobně jako fara v Rokytnici nad Jiz., potřebuje využití, neboť nevyužité domy rychle chátrají, čehož máme z Vysocka dosti příkladů. Na faře jsou zařízení malé pokojíky s pěti nad sebou umístěnými lůžky a skříní. Celkem je tu místo pro 30 osob. Každé podlaží je vybaveno záchody a sprchami. O stravu se starají sami příchozí. V přízemí je kuchyňka s el. sporákem, chladničkou a nádobím, dále je zde

jídelna, využívaná i pro společná setkání skupin, převážně katolických, ale též ekumenických. Fara se stává po celý rok možným místem pro setkávání křesťanských rodin, společenství mládeže, duchovní cvičení, výlety do hor, církevní školy, rekreace jednotlivců, soustředění ministrantů a pod. Ubytování je zdarma, je však vyžadováno doporučení duchovního správce příchozích. Je to zcela pochopitelné, neboť spolehlivost lidí v dnešní době není vždy běžná. Přirozeně farní úřad uvítá každý příspěvek na kostel a na provoz fary, který je z těchto příspěvků pokryt.

Obdobná možnost je ve sboru Církve československé husitské, kde je byt faráře rovněž volný. Tato možnost není zatím tolik využita, avšak loňský tábor pořádaný touto církví ukazuje i rozsáhlé možnosti v zahradě sboru. Tábor této církve je však pořádán každý rok v jiném místě, aby děti poznaly více z naší vlasti. Že se o to skutečně snaží, může potvrdit zkušenost mnohých lidí ve Vysokém ze soutěžní hry zde tábořících dětí. Měly po Vysokém nalézt odpovědi na otázky z historie města. I ve sboru jsou patřičná hygienická zařízení a případní hosté hradí jen své náklady na topení a opatřují si jídlo.

Tito uživatelé pohostinnosti vysockých far přispívají k oživení a další propagaci města.

Michal Jaki

Kousek z historie

Září

1. září, Jiljího, na kterýžto den jak je, je čtyři neděle (týdny). Při třetí bozkovské pouti (Narození Panny Marie), nejlepší setí. Panny Marie narození - vlaštoviček rozloučení anebo, vlaštoviček tu více není.

Při setí, je-li pěkné počasí a mohou pole dodělat, pálí se pyřenka (pýr), takže po krajině je plno ohýnků a dýmu. Před léty bývalo takových ohýnků na pastvinách, kdy se tak dobře nehospodařilo, otava byla na lukách jen mokřých a na sušinách se páslo, což trvalo od vysušení sena, které se sušovalo hodně později než dnes, protože staří nerozuměli jakosti, ale hleděli na množství, až do sv. Havla. Při takovém pasení mívali pasáci někdy i nepěkná dobrodružství.

Tak se někdy hodně dávno stalo za vodou, že pásala chasa někde u lesa a přišel k nim nějaký šumař s houslemi a usedl k nim a dal se do hraní, a oni sesednuvše se více kolem něho, nedávali už tak dobrý pozor na dobytek, a on, hrál na ty „pastě“, jak staří posměšně houslím říkali, k tomu zpíval a mezi jiným také zpíval: „Ber tam vzadu na tu černou Lízu, já za tebou brzo přijdu.“ Když ještě něco pohrál, odešel. A že bylo k večeru, hnali dobytek domů, a tu se nedodělali černé krávy s bílou skvrnou na hlavě. Teď si teprv vzpomněli na písničku, kterou ten pousinoha hrál a na její smysl.

Honza Krčovský zas pálil na úhoře nad domem a obořil se na něho býk. Tu on ho udeřil klackem přes hlavu, říka: „Jdeš ty neřáde, já se Francouzů nebál a tebe snad jo!“ Ale býk nedbal jeho slov, nabral ho na rohy, uhodil s ním a ještě ho podupal, z čehož měl Honza smrt.

V září se většinou dožíná oves, sklízí ovoce jádrové, dozrávají slivky. Nověji začátkem, dříve v polovici, začínal na školách nový rok, jenž se zahajoval v kostele, a vůbec se tehdy vyučování každodenně začínalo i končilo modlitbou a aspoň jednou týdně se zpívala rakouská hymna „Zachovej nám hospodine císaře a naši zemi“, ovšem se také zpívala česká „Kde domov můj“ a při 28. září jsme také zpívali „Svatý Václave, vévodo české země, kníže náš, pros za nás, ty jsi dědic české země, rozpomeň se na své plémě, nedej zahynouti nám, ni budoucím!“

Když ne dříve, tedy po sv. Václavu se hned začínají kopat brambory. Poslední zářijovou nedělí je staroveské posvícení, do něhož ale mnoho nebývá a slaví se většinou, jen když prší, protože je plno práce. Ve vysokém kostele se čte modlitba za všechny v Pánu zesnulé občany staroveské a za Vavřína Slavíka a syna Pavla.

V září nešťastní dnové jsou: 5., 10., 13., 18. a 30.

Bývá to poslední hezký měsíc.

Z kroniky Rok na vsi Jaroslava Večerníka, kronikáře a písmáka ze Staré Vsi, připravila J. Doubalíková

Nezáleží na tom, co děláme,
ale na tom,
jak to děláme a proč to děláme

ZAPOMENUTÁ ŘEMESLA

Vysoké bačkory a sklenařický bačkorář

Vysoké bačkory, hlavně ty zapínané na knoflíčky, pěkné vysoké, byly svého času pojem. Ve městě bývalo až 13 bačkorářů. Největším výrobcem byl p. K. Bartoníček. Sám vedl povoznictví a jeho paní se starala o dílnu se 16 dělníky. Dnes už ve Vysokém nemáme ani jediného bačkoráře, ale přesto se vysoké bačkory šijí. Poslední výrobce této teplé a stále žádané domácí zimní obuvi šije ve Sklenařicích. Vrchysvrsky mu stříhá a šije jeho manželka, bývalá švadlena. Celou „dílničku“ mají umístěnou v kuchyni.

Je to vlastně ševcovský verpánek, stolička a šicí stroj.

Vypravily jsme se za ním do Sklenařic a vyzpovídaly jsme ho.

Zdědil jste toto řemeslo po otci?

Ale kdepak. Měli jsme hospodářství, ale tatínek trval na tom, abychom se oba, já i můj bratr, vyučili nějakému řemeslu. Mě dal na pekařnu. Jenomže jsem se nevyučil, protože mně to zdravotně nedělalo

dobře. Nemohl jsem si zvyknout na zcela jiný denní rytmus, vadila mi moc pára, přestalo mi chutnat jíst, a tak jsem odešel.

A co váš otec? Souhlasil s tím?

To víte, že moc ne. Ale já jsem zašel za panem Bouzkem Frant., libilo se mi šití bačkor, a tak mě p. Bouzek vzal do učení. Když jsem se vyučil, dával mi práce domů. Brával mě pak s sebou na jarmarky, na Smržovku, do Tanvaldu, do Hamrů, on prodával u jednoho krámků, já u druhého a to se mi moc líbilo.

Stalo se bačkorářství vašim hlavním zaměstnáním?

To ne, pořád jsme hospodařili, a proto nejvíce jsem šil, vlastně jsme šili (s manželkou) v zimě. Někdy čas jsem šil taky pro pana Hrubého ze Tříčce, válenky, on byl něco jako faktor a zadával práci několika dělníkům, hlavně za války.

A po válce?

Když se založilo JZD, pracovali jsme tam, pak ve statku, a v důchodovém věku jsem ještě pracoval ve stavební četě a pomáhal stavět dům. Pro zdravotní potíže jsem pak zůstal doma a pilně jsme ve volném čase šili.

Kde jste sháněl materiál?

Šili jsme z nejrůznějších zbytků, ze starých kabátů, manželka je párala a šila vrchy, já lepil podešve a dával bačky dohromady. Ze zbytků, které jsme při stříhání ušetřili, jsme šili pro ty zájemce, kteří si žádný materiál nepřinesli. Ti, kteří nějaké látky přinesli, měli slevu.

A co ostatní materiál, háčky, sponky, knoflíčky, jak se to shánělo?

Špatně. Moc špatně. Knoflíčkové bačky se už dávno nešíjí. Nebyly ani háčky na zapínání, přestaly se vyrábět i přesky, a tak šijeme kotníčkové bačky na šněrování a nízké beze všeho. Ty šněrovací jsou nejvíc oblíbené, mohou se přizpůsobit každé noze. Papír do opatků mám ze zbytků v papírně. Ale největší problém je sehnat žitnou mouku na lepení. To byste nevěřily, jakou to dá šánku. Obyčejně za ni musím platit bačkorama.

Víte, kolik párů bačkor jste za svůj život ušili?

No, přesně vám to neřeknu, ale šiju už asi 70 let, průměrně 150 párů ročně, tak si to spočítejte.

A tak jsme počítaly a došly k číslu, které nám málem vzalo dech: 10.500!

Máte pořád objednávky?

Toť se ví, teď šijeme i v létě, protože na poli už pracovat nemůžeme, sečení luk si převzal soused, a tak máme víc času. A představte si, že máme objednávku taky do Francie. Přijelo 5 Francouzů, mají tu příbuzné a chtěli naše bačkory. Míry si tu nechali, a tak zatím nevím, jestli to všechno zvládneme. A ještě se vám musím s něčím pochlubit. Naše bačkory jsou vystaveny v muzeu v Jilemnici, ve Vrchlabí a dokonce v Praze v Národopisném muzeu. Ve vysockém muzeu je znáte.

Kdo zdědí vaše řemeslo? Máte už nástupce?

Nemám ani pomocníka kromě mé ženy, ale to jsem už říkal. Mladí (i v rodině) to považují za podřadné řemeslo. Škoda, že někdo z nich nemá takovou zásadu, jako jsem měl vždycky já: Umět to můžu, dělat to nemusím.

Umíte ještě jiné věci?

Všechno, co je potřeba. Znáám i bednářské práce, např. škopky, nádoby pro paření do chléva, na nakládání zelí, i některé práce klempišské, prostě, co je v domě, v hospodářství, v domácnosti potřeba, to všechno se dodnes snažím udělat nebo aspoň spravit.

A kdože je tento výkonný pracovník, řemeslník, opravář, hospodář se záviděníhodným životním elánem a veselou myslí v 87 letech? Pan Bedřich Grosman ze Sklenářic, otec, dědeček i pradědeček.

Zapsala Lud.Hnyková

SPORT

KOPANÁ

Jako každý jiný rok začíná fotbalová sezóna ve Vysokém o vysoké pouti. Tradičním utkáním na zahájení nového fotbalového ročníku se už pomalu, ale jistě stává utkání mezi ženatými a svobodnými vysockými hráči. Stejně tomu tak bylo i letos, ale na rozdíl od let minulých, kdy se zápasy vyznačovaly velkou vyrovnaností, se letošní utkání stalo

lehkou kořistí svobodných, kteří zvítězili v poměru 8:1.

Doufáme, že tato vysoká porážka není zapříčiněna špatnou péčí něžnějších poloviček ženatých hráčů, ale to určitě ne. Je třeba zohlednit skutečnost, že ženatí letos měli velké problémy se sestavením mužstva a druhý poločas hráli v neúplném počtu, protože někteří starší hráči již šetřili síly na utkání starých gard, které následovalo hned po výše uvedeném zápase.

Naši „staří páni“ nastoupili proti družstvu Jablonečka a zcela jasně zvítězili 4:0, po velmi dobrém výkonu.

Proti našemu týmu, který proti minulým letům značně omladil, neměl soupeř nejmenší šanci, a tak naše garda za dobu svého působení ještě neprohrála. Do bojů o mistrovské body, které začaly hned o týden později, přihlásil oddíl kopané tři družstva: muže, žáky a minižáky.

Oproti minulým rokům chybí ve výčtu tým dorostu, který musel být z nezájmu a nedostatku mladých hráčů zrušen, což je jistě velká škoda pro budoucnost vysocké kopané, která se s ohledem na následující fakta nedá nazvat v žádném případě růžovou. Základ týmu mužů, který mimochodem do nového ročníku vkročil mírně řečeno ne zrovna slavně, jediný bod z úvodních tří zápasů tvoří totiž hráči, kteří již překročili hranici třiceti let a s jejich dlouhodobým účinkováním na trávníku se již nedá počítat, a mladí,

až na čestné výjimky, nemají prostě zájem, ale to asi není problém jen fotbalu.

Do nového ročníku vstoupili také naši žáci, od kterých v letošní sezóně můžeme a musíme očekávat slušné výsledky, neboť jejich družstvo, až na dva hráče, zůstalo ve stejném hráčském složení jako minulý ročník.

Naši žáci vstoupili do soutěže vítězstvím 4:0 v Jablonečku, jen tak dál!

Posledním naším družstvem jsou minižáci, kteří jsou pro letošek velkou neznámou, neboť většina hráčů přešla do žáků a tým našich nejmenších se musí budovat prakticky od základů a bude asi nutné provést nový nábor.

Závěrem bych si opět dovolil pozvat čtenáře Větrníku na naše hřiště, ale zde je třeba konstatovat, že právě návštěvnost je jedna z mála věcí, která se, co se týče kopané ve Vysokém, obrátila k lepšímu.

Přeji všem příznivcům vysocké kopané pevné nervy a nashledanou na hřišti.

Za výbor FO - V. Vodseďálek

Naši horáci bývali „koumáci“

Horský člověk, zvláště hospodář, byl vždycky závislý na přírodě a jejích rozmarech. Uměl proto přírodní síly dobře využít jako užitečnou energii při své práci.

Vysočtí měli postavené větrné kolo na čerpání vody. Zařízení se lidově říkalo „Paškovina“, podle pražské firmy Pašek, která stavbu provedla.

Pan Josef Grosman ze Tříče (rozený v druhé polovině minulého století) využil také větru, ale pro zemědělské práce. Ve válečných letech 1914-1918 vyrobil dřevěné lopatkové kolo o průměru 4 m (a to, pane, byla konstrukce!) a upevnil na střechu stodoly na hřidel 4 cm silnou. Když byl příznivý vítr, šlo se do stodoly mlátit. Jednou při nárazovém větru se hřidel zlomila a už se kolo na stodolu nedalo. Použilo se však na zemi na žentour, který tahali dva volí a kráva. Žentourovým potahem také u Grosmanů řezali i šindel.

V hospodářství bývaly šrotovniky a ty, jak ve druhé, tak samozřejmě v první světové válce, bývaly úředně zapečetěny, aby se nedaly použít. U Grosmanů věděli, že je ve šrotovniku „jalový článek“, který umožnil bez porušení pečete šrotovat načerno.

Inu, vždycky si náš horský člověk musel umět poradit.

Zapsala J. Ďoubalíková,
vyprávěl Bedřich Grosman
ze Sklenařic

Společenská kronika

NAROZENÍ

4. 8. 1994 se narodil v Jilemnici manželům Josefovi a Miroslavě Konířovým ze Sklenařic
syn Jan

15. 8. 1994 se narodil v Jilemnici manželům Jiřímu a Vlastě Šilhánovým z Vysokého nad Jiz.
syn Jiří

18. 8. 1994 se narodil v Jilemnici manželům Miroslavovi a Svatavě Kašťákovým ze Sklenařic
syn Miroslav

Přejeme novým občankům i rodičům hodně zdraví!

SVATBY

V obřadní síni MěÚ ve Vysokém nad Jizerou uzavřeli dne 16. 9. 1994 manželství Ing. Ivo Hánl z Prahy a Ing. Lenka Cicvářková z Mladé Boleslavi

Na společné cestě přejeme hodně štěstí!

ŽIVOTNÍ JUBILEA OSLAVILI

Helkovice:

29. 9. Miloslava Špidlenová 73 let

Tříč:

8. 9. Marie Kučerová 82 let

Sklenařice:

18. 9. Marie Maděrová 73 let
20. 90 Ludmila Štěpánková v DD 81 let

Vysoké nad Jizerou:

14. 9. Antonín Bartoníčka 85 let
6. 9. Karel Petruška 81 let
2. 9. Vladimír Rón 90 let
19. 9. Marie Šaldová 80 let
30. 9. Věra Vavřková 81 let
30. 9. Marie Petřínová 75 let
3. 9. Milan Lukeš 71 let
18. 9. Věra Vacková 76 let

Do dalších let přejeme dobrou pohodu a zdraví!

ÚMRTÍ

23. 8. 1994 zemřela paní Marie Prajzlerová ze Sklenařic ve věku 88 let

24. 8. 1994 zemřela paní Jiřina Sajdllová z Vysokého n. Jiz. ve věku 68 let

29. 8. 1994 zemřel pan Vlastimil Albrech ze Staré Vsi ve věku 65 let

Ve sboru Církve československé-husitské v Chebu bylo 16. srpna t.r. rozloučení s paní Kristinou Markovou, roz. Čivrou z Vysokého nad Jiz. Dožila se požeňnaného věku 93 let.

Čest jejich památce!

Poděkování

Za obětavou zdravotní službu děkujeme p. Dr. Ladislavu Kavanovi, sestřičce Marcelce Jiřelové a všem, kteří jste pomáhali prosvětlit život v těžkém onemocnění mé manželce a naší mamince, Jiřině Sajdllové.

Děkujeme též za hojnou účast, za květinové dary, za slova útěchy v den posledního rozloučení.

Jiří Sajdl a syn s rodinou

Děkujeme upřímně jménem celé rodiny za důstojné rozloučení s dobrým člověkem Vlastimilem Albrechtem ze Staré Vsi.

Jmenovitě děkujeme panu faráři Böhmovi, že se přijel rozloučit až ze Žamberka, panu starostovi J. Maturovi za slova útěchy, panu Petru Hnykovi, V. Hladíkovi a Sl. Hubačkové za hudební část obřadu v kostele, členům hasič. sboru za to, že se v tak hojném počtu přišli rozloučit s kamarádem, a v neposlední řadě místní kapele, která zesnulého doprovodila melodiemi, které měl tak rád.

Děk i za hojnou účast všem smutečnickým hostům a dárcům květin.

Ludmila a Stanislav Haasovi

**INZERCE - Hotel MORAVA
ve Vysokém nad Jizerou přijme
pracovníka na místo
údržbáře. Bližší informace
vám podá vedení hotelu.
Telefon 943 31.**

A je tu zas

S nastupujícím podzimem je tu zas. Kdo, nebo co? No přece od 8. do 15. 10. 1994 divadelní přehlídka - Krakonošův divadelní podzim, letos jubilejní XXV. Zase budeme chodit před Krakonoš vítat jednotlivé soubory bez ohledu na počasí - tím je místní občanstvo proslulé, zase bude hrát kapela a budeme se těšit na jednotlivá představení.

Pro organizátory nebyla příprava lehká. Starosti se sponzory, starosti s výběrem her a v řadách organizátorů si zařadily i nemoci, takže bylo nutno nahradit zkušené pracovníky jinými, těmi, kteří byli ochotni se práce ujmout.

Zase bude Krakonoš z balkonu vítat hosty a v muzeu, jako doprovodné akce, jsou dvě výstavy, a to naše krásné loutky a ucelený přehled o všech dosud proběhlých přehlídkách - ta bude otevřena zároveň se zahájením přehlídky. Zase budou zástupci města vítat soubory na radnici a zase budou denně v hasičárně veselé večery (a noci), takže zábavy a tance chtějí občané si přijít na své. I na děti je v programu letošní přehlídky bohatě pamatováno několika pohádkami českých klasiků.

Lze pochválit provozovatele ubytování, kteří se sami s touto službou přihlásili a s povděkem vítáme nové sponzory. V průběhu přehlídky je ceněna každá pomocná ruka a spoléháme na naše spoluobčany, že svou účastí na všech akcích a hlavně na vítání a představeních podpoří slavnostní průběh jubilejní přehlídky. Za to jim organizátoři mohou slíbit pěkné zážitky a nejedno překvapení.

Tak nashledanou při vítání, na představeních, při večerech v hasičárně i na závěrečném sejkoráku. Vysokému souboru, který tu šňůru představení zahajuje, přejeme „zlomte vaz“ a našeho patrona a pána hor Krakonoše prosíme o pěkné počasí.

Adéla Hanušová

Poznámka redakce

V minulém čísle jsme oznámili, že začneme uveřejňovat zajímavosti z historie i současnosti okolních obcí. První měla být Tříč. Omlouváme se čtenářům, že jsme slib nemohli dodržet. Seriál o přilehlých obcích začne vycházet až od ledna 1995.

Děkujeme za pochopení